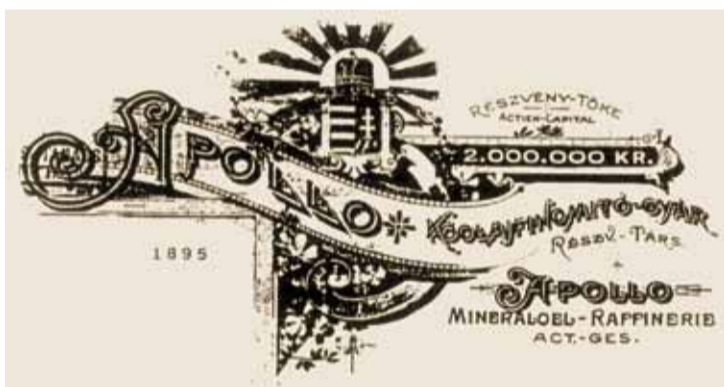

APOLLO 120 ROKOV

DENNÍK
SME

Pondelok 28. septembra 2015

Pred 120 rokmi vznikla bratislavská rafinéria Apollo, pokračovateľom tradície je Slovnaft

Ako sa to všetko začalo

Rozvoj petrochemického priemyslu koncom 19. storočia vyústil do viacerých zmien aj na území vtedajšieho Uhorska. Vďaka iniciatíve budapeštianskej Hazai bank bola v roku 1895 založená rafinéria minerálnych olejov Apollo, ktorá významne pozdvihla postavenie Bratislavy a spravila z nej dôležité stredoeurópske centrum na spracovanie ropy. V tom čase bolo totiž v Európe len veľmi málo veľkých fabriek na spracovanie tejto strategickej suroviny.

Významné postavenie na trhu si rafinéria udržala aj po rozpade Rakúsko-Uhorska a vytvorení Československa. Počas najväčšieho rozkvetu v mezivojnovom období vlastnila rafinéria ropné polia, tankové lode, cisternový park, prečerpávacie zariadenie v bratislavskom prístave a sieť čerpacích staníc.

Po vypuknutí 2. svetovej vojny sa spoločnosť Apollo dostala pod nemecký vplyv. Hoci pokračoval rozvoj spoločnosti a do prevádzky sa uviedlo viacero nových zariadení, rafinéria musela vyvážať až 80 % svojich výrobkov do Nemecka, čo malo za následok nedostatok produktov na domácom trhu.

Zlom v rozvoji podniku prišiel 16. júna 1944, keď na Apollo, Zimný prístav a dunajský most zaútočili americké bombardéry. Mnohí hovoria, že poplach prišiel neskoro, čo malo za následok smrť 133 ľudí, z toho 78 zamestnancov rafinérie, a viac ako 700 zranených.

Počas bombardovania bolo zničených 80 percent výrobných zariadení. Situácii nepomohli ani ďalšie dva nálety Američanov v septembri a októbri 1944 a jeden sovietsky v marci 1945.

Po ukončení druhej svetovej vojny sa aj zo strategických dôvodov začalo uvažovať o vybudovaní novej rafinérie na inom mieste. Koncom 40. rokov vznikla nová spoločnosť Slovnaft, do ktorej sa postupne presúvala nielen výroba, ale aj zamestnanci Apolla. Stará rafinéria svoju existenciu definitívne ukončila v roku 1963.

K ďalšiemu rozvoju rafinérie významne prispelo spustenie dodávok ropy cez ropovod Družba začiatkom 60. rokov. Slovnaft sa postupne rozvíjal a zavádzal mnohé technológie na spracovanie suroviny a jej medziproduktov. Rozvoj pokračoval aj po roku 1989 a Slovnaft, člen medzinárodnej Skupiny MOL, dnes patrí k popredným hráčom, nielen na slovenskom trhu.

V súčasnosti osud Apolla pripomína jedna z novších dominant Bratislavy – most cez Dunaj, ktorý sa začína v miestach, kde rafinéria stála.

Radka Minarechová

Príloha vychádza s finančnou podporou spoločnosti Slovnaft

Slovnaft
MEMBER OF MOL GROUP

Apollo poznalo Bratislavu

Mohutný rozvoj bratislavskej rafinérie Apollo spomalili dve svetové vojny, no jej výrobu sa im zastaviť nepodarilo.

Rok 1895 priniesol na územie dnešného Slovenska niekoľko technologických výtvarníkov. Na cestách sa objavil prvý automobil značky Benz a v uliciach Bratislavy začala prenávať prvá električka. No mesto čakala ešte ďalšia udalosť, ktorá významne prispela k jeho ďalšiemu vývoju - vybudovanie prvej rafinérie, ktorá dostala meno podľa gréckeho boha Apolóna.

V januári 1895 požiadal Arpád Spitz z budapeštianskej Hazai bank Mestskú radu v Bratislave o odpredaj pozemkov v lokalite Mlynskej záhrady, aby na nich mohol vystavať rafinériu minerálnych olejov. Voľba bola vzhľadom na výhodnú polohu na križovatke európskych

ciest logická. Dokonca aj bratislavskí mestskí poslanci v tom čase ponúkali výhodnejšie podmienky na rozvoj priemyslu než iné mestá v regióne.

Mestská rada Bratislavy odsúhlasila predaj pozemkov už vo februári 1895 a v marci vydali mestské úrady povolenie na výstavbu rafinérie vrátane parafínky a sviečkarne.

Začiatky

Akciová spoločnosť Apollo bola založená v apríli 1895 na valnom zhromaždení akcionárov v Budapešti. Ako prvá sa v komplexe vystavali objekty kaskádovej destilácie ropy, sklady surovín a destilátov, pomocné objekty na expedíciu výrobkov, plniareň a iné sklady.

Rafinéria svoju činnosť spustila začiatkom apríla 1896. Vďaka blízkosti k dunajskému prístavu a napojeniu na železnicu sa mohla ľahko dovážať ropa, ktorá sa ďalej prečerpávala a rozvážala podzemným vedením do zásobníkov. Hotové výrobky zase okamžite mohli poslať odberateľom, vysvetľuje historik Roman Holec, ktorý sa špecializuje na dejiny Slovenska od 19. storočia.

Podnik spočiatku spracovával ruskú ropu, ktorá sa dovážala z Kaukazu po Čiernom mori a člnmi po Dunaji, v kotloch kaskádovým spôsobom bez odparafinovacích zariadení. Medzi prvé výrobky patrili motorový a rozpúšťadlový benzín, strojový olej, parafín, sviečky, vozová masť, mazadlá na kožu, vazelíny, petrolejový koks a asfalt.

V roku 1897 sa spustila prevádzka v parafínke a sviečkarne, od roku 1900 spracovávali zvyšky ropy z destilácie vo vákuovom destilačnom kotle. Rafinéria spracovávala prevažne haličskú ropu, neskôr však pribudla aj ropa z Rumunska či z Gbiel. V roku 1903 sa začala veľká prestavba závodu. Spracovateľská kapacita sa zvýšila na 30 000 ton ropy ročne.

V tom istom čase sa prvýkrát výrazne zmenili aj vlastníci. V roku 1902 sa väčšina akcií dostala do rúk Haličskej karpatskej petrolejovej spoločnosti, neskôr kapitál spoločnosti spravovali viedenské banky.

Nový štát, nové zdroje

S koncom prvej svetovej vojny Apollo stratilo svojich hlavných spotrebiteľov i surovinové zdroje. No-

Zakladacia listina Apolla.

FOTO - ARCHÍV SLOVNAFT

vovzniknuté Československo okrem toho čelilo hospodárskej kríze, ktorá výrazne ovplyvnila aj prevádzku rafinérie. K miernemu oživeniu výroby došlo až v druhej polovici roka 1924. V nasledujúcom roku sa spoločnosť zlúčila s Naftovými ložiskami v Hodoníne, čím zvýšila svoj akciový kapitál a získala nové investície do modernizácie. Toto oživenie bolo cítiť najmä vďaka výstavbe kotla s technikou vákuovej destilácie a zariadenia na destiláciu petroleja v roku 1926.

Ďalší zlom nastal v roku 1930, keď podnik Apollo prevzal výrobné kapacity vyhorenej rafinérie v Šumperku. V rokoch 1934 - 1936 v areáli závodu vybudovali prvú krakovaciu zariadenie v Československu so systémom Dubbs, ktoré bolo určené na výrobu vysokooktánového benzínu z ťažko spracovateľnej domácej ropy.

Rafinéria šťastie prispela aj k rozvoju automobilizmu. V roku 1929 bolo v Československu už 32 127 áut, v roku 1933 ich počet narástol na 67 296 a v roku 1937 na 91 184. Holec však tvrdí, že nie je možné presne vyčíslit význam Apolla v tejto oblasti. „Rastúca sieť čerpacích staníc

nepochybne mohla mať pozitívny vplyv na rozvoj automobilizmu na Slovensku, ale to bol len jeden z mnohých komponentov.“

Aj toto obdobie sprevádzala výmena vlastníkov. V 20. rokoch sa do spoločnosti dostal francúzsky kapitál. V roku 1928 spoločnosť prebrala Société française des pétroles de Tchécoslovaquie, ktorá ju vlastnila až do konca 30. rokov.

Na ceste k Slovnaftu

Vďaka mohutnému rozvoju a investíciám sa rafinéria Apollo stala jednou z najvýznamnejších spoločností v Československu a neskôr aj v slovenskom štáte. Jej postavenie bolo jedným z dôvodov, prečo sa stala terčom bombardovania spojeneckých vojsk. Zo strategických dôvodov bola výroba prenesená do nového podniku, ktorý vznikol vo Vlčom hrdle - do Slovnaftu. Svoje staré prevádzky rafinéria definitívne uzavrela začiatkom 60. rokov.

Apollo však v centre Bratislavy stále zostalo, hoci iba v podobe mosta, ktorý od roku 2005 spája obe strany Dunaja.

Radka Minarechová

Z histórie

25. 1. 1895

Arpád Spitz z budapeštianskej Hazai bank žiada Mestskú radu v Bratislave o odpredaj 7,6 hektára pozemkov na výstavbu rafinérie minerálnych olejov.

12. 2. 1895

Valné zhromaždenie Bratislavy odsúhlasilo predaj pozemkov. Za hlasovalo 155 zo 157 prítomných členov.

19. 3. 1895

Mestské úrady vydávajú všeobecné povolenie na stavbu rafinérie.

9. 4. 1895

Valné zhromaždenie akcionárov v Budapešti odsúhlasilo založenie akciovej spoločnosti Apollo - rafinéria minerálnych olejov. Vlastníkom bola budapeštianska Hazai bank.

apríl 1896

Spustená prevádzka rafinérie.

8. 4. 1896

Prvý výbuch v spoločnosti.

október 1897

Dobudovanie parafínky s čpavkovým chladením a sviečkarne.

1900

Začína sa spracúvanie zostatkov ropy z destilácie vo vákuovom destilačnom kotle.

1902

Vlastníkom rafinérie sa stala Haličská karpatská petrolejová spoločnosť z Rakúska.

1903

Po ďalšom požiari sa buduje nová parafínka a sviečkarňa.

1908

Medzi akcionárov vstupuje rakúska Union bank.

1910

Začiatok využívania ropy z Rumunska.

1911

Apollo začína so spracúvaním gbelskej ropy.

1. 1. 1914

Apollo preberá všetky akcie budapeštianskej rafinérie Vlastenecký priemysel minerálnych olejov.

1914 - 1918

Klesá využívanie kapacity rafinérie, ľudia sa zaujímajú predovšetkým o parafín.

1920

Novým väčšinovým akcionárom spoločnosti sa stáva francúzska finančná skupina.

1926

Výstavba moderného kotla s technikou vákuovej destilácie

a zariadenia na destiláciu petroleja s agitátom na jeho rafináciu.

11. 11. 1927

Zakladá sa spoločnosť Apollo - Nafta, ktorej úlohou bolo zabezpečiť predaj vlastných výrobkov.

1928

Zlúčenie s Rafinériou petroleja, spol. s r. o., Šumperk vo Vykřovicích na Morave.

Slovnaft otvára možnosti na rast

Revolúcia v roku 1989 so sebou priniesla mnoho pozitívnych zmien, no aj vyššiu fluktuáciu zamestnancov

Slovnaft sa maximálne snaží rozvinúť potenciál svojich zamestnancov nielen cez rozličné školenia, ale aj cez výmenné pobyty v zahraničí. Takto môžu jeho zamestnanci pracovať s novými technológiami a prinášať poznatky naspäť, hovorí RUDOLF LÁTKA z útvaru rozvoja technologických procesov v Slovnafte.

Ako si spomínate na začiatky v Slovnafte?

Do spoločnosti som nastúpil hneď po škole. Pre absolventa so špecializáciou na technológiu spracovania ropy to v tom čase mohol byť len Slovnaft alebo Vojany. Keďže som býval v Bratislave a mal som tu rodinu, voľba bola pochopiteľná. V čase príchodu som bol vekovo približne rovnako starý ako rafinéria s tým rozdielom, že ja som len začínal, pričom Slovnaft bol už v tom období pojem. Od začiatku som mal šťastie na dobrých kolegov, ktorí boli ochotní ma

do Slovnaftu uviesť. Keď som začal pracovať na útvare hlavného technológa pre časť destilácie, starí „slovnaftári“ ma nebrali ako mladé ucho, ale skutočne mi odovzdávali, čo vedeli.

Čo vám práca v Slovnafte dala?

Prvé obdobie do začiatku revolúcie bolo skôr tabuľkové, človek bol technik alebo robotník. Neskôr mal Slovnaft, okrem iného, dobré meno v zahraničných firmách a aj vo firmách v bývalom Československu, ktoré v zahraničí stavali na podobnej technológii ako v Slovnafte. Tie si často „požičiavali“ zo Slovnaftu pracovníkov, napríklad pri spúšťaní nových jednotiek. Mne sa takto podarilo dostať do Iraku na viac ako rok na tzv. technickú pomoc. Pracoval som s výrobnou jednotkou, ktorá bola práve postavená a bola vybavená najmodernejšou technikou.

Takže dá sa povedať, že Slovnaft takto otvára možnosti pre ľudí, aby v rámci spolupráce prinášali aj nové znalosti?

Áno. Slovnaft má filozofiu, že sa maximálne snaží, aby svojich pracovníkov motivoval alebo zapojil do rôznych školení. Ide o poskytovanie odborníkov na zápožičku iným spoločnostiam, ktoré sú mimo Slovnaftu, ale aj v rámci Skupiny MOL. Naši zamestnanci chodia po jednotlivých spoločnostiach, zoznamujú sa s ich

postupmi práce či činnosťami. Získavajú skúsenosti, ktoré prinášajú naspäť. Je to najmä pre mladšie ročníky.

Áké zmeny ste v podniku zaznamenali po roku 1989?

Keď som nastúpil, Slovnaft bol už komplexný podnik, ktorý spracovával všetko. Celá stratégia vývoja a plány, čo a ako má Slovnaft ďalej expandovať, boli odsúhlasené v Prahe na ÚV KSČ a po revolúcii, keď bol Slovnaft sprivatizovaný, bol pánom svojho imania a financií. Začal sám pre seba nachádzať najvhodnejšie napredovanie a plány.

Ako tieto zmeny ovplyvnili vašu prácu?

Významne, pretože onedlho, ako som sa vrátil z Iraku, nabiehal hydrokrak, kde som bol členom nábehového tímu. V roku 1994 americká firma Bechtel vypracovala štúdiu realizovateľnosti hĺbkového spracovania ropy, neskôr po realizácii známou ako projekt EFPA (Environmental Fuel Project Apollo). Jej vypracovanie inicioval tlak na Slovnaft, ako upraviť spôsob spracovania topy a medziproduktov tak, aby emisie škodlivín neprekročili pripravovaným zákonom stanovené limity. Bol som členom pracovnej skupiny, ktorá začala pripravovať realizáciu tohto projektu, konkrétne pre časť fluidný katalytický krak.

Keď projekt úspešne nabehol, prešiel som naspäť na útvary hlavného technológa. No keďže som bol expert na fluidný katalytický krak, ostal mi ako pole pôsobnosti, pretože taká jednotka má vlastný život a stále beží. Máte tam veľa činností, ktoré súvisia s udrzaním optimálneho chodu jednotky, so znižovaním energetickej náročnosti. Stále je tam čo zlepšovať.

Vnímate aj nejaké negatívne zmeny, ktoré so sebou revolúcia priniesla?

Výrazne sa zmenil počet zamestnancov. Kedysi bolo v Slovnafte asi osemtisíc zamestnancov, v súčasnosti asi dvetisíc. Niektorí prešli do dcérskych spoločností Slovnaftu, no nebola taká vysoká fluktuácia.

Majú vôbec mladí záujem pracovať v Slovnafte?

Myslím, že áno. Podnik dáva každoročne ponuku na školy na profesie, o ktoré má záujem. Tí, ktorí majú záujem a prejdú, sa dostanú do programu growwww. V rámci neho dostanú jeden rok, počas ktorého riešia aktuálne problémy. Ak sa osvedčia, dostanú ponuku na uzatvorenie trvalého pracovného pomeru. Slovnaft spolupracuje aj s Fakultou chemickej a potravinárskej technológie STU.

Radka Minarechová

FOTO SME – JOZEF JAKUBČO

Rudolf Látka (1951, Bratislava)

Rudolf Látka pracuje v Slovnafte od roku 1978. Do podniku nastúpil hneď po absolvovaní Chemicko-technologickej fakulty Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave (dnes Slovenská technická univerzita), so zameraním na technológiu spracovania ropy. Pracuje na útvare rozvoja technologických procesov.

1928

Väčšinu akcií v rafinérii preberá Société française des pétroles de Tchécoslovaquie so sídlom v Paríži.

1932

V Apolle sa naplno prejavujú dosahy hospodárskej krízy. Boli zastavené dodávky ruskej ropy a pokleslo spracovanie tejto suroviny.

1934 – 1936

Vybudovanie prvej krakovacej stanice v ČSR podľa americkej licencie Dubbs. Prevádzka sa spustila 1. júla 1936.

1. 8. 1939

Nemecká firma IG Farbenindustrie získala akcie od Francúzov,

z ktorých 60 % previedla na svoju bratislavskú spoločnosť Dynamit Nobel.

1941

Dokončená výstavba atmosféricko-vákuovej destilácie v spoločnosti. V tom istom roku sa zdokonaľuje rafinácia petroleja a motorovej nafty. Modernizácia pokračuje aj v roku 1942.

16. 6. 1944

Veľká časť spoločnosti Apollo je zničená leteckým útokom spojeneckého letectva. Zahynulo 133 ľudí, z toho 78 zamestnancov rafinérie. Nasledovali ďalšie nálety 20. septembra 1944, 14. októbra 1944 a 17. marca 1945.

1945

Podarilo sa opraviť kotlovú a atmosféricko-vákuovú destiláciu. Apollo sa stáva najvýznamnejším centrom petrochemie v ČSR.

1946

Vytvoril sa národný podnik Slovenské rafinérie minerálnych olejov so sídlom v Bratislave.

1949

Spoločnosť Slovenské rafinérie minerálnych olejov sa rozdelila na dve nové: Slovnaft a Benzinol. Od roku 1950 tvorili podstatu Slovnaftu závod Apollo a tukáreň Neolín.

1950

Začínajú sa práce na výstavbe nového závodu v Bratislave-Vlčom hrdle pod názvom Slovnaft. Začína sa postupné odstavovanie prevádzok v starom závode. V roku 1957 to bola kotlová destilácia.

1960 – 1972

Do prevádzky sa uviedlo niekoľko destilačných jednotiek. Ich spracovateľská kapacita prekročila plánované zámery a dosiahla približne 5 mil. ton.

22. 2. 1962

Začínajú prúdiť dodávky ropy cez novovybudovaný ropovod Družba.

1963

Ukončila sa výroba na poslednej prevádzke v priestoroch starej rafinérie.

1966

Začala sa výstavba prevádzok na plastické látky, predovšetkým vysokotlakového polyetylenu Bralen, polypropylénu Tatren, etylénoxidu, etylbenzenu, kuménu a fenolu.

2. polovica 70. rokov

Slovnaft bojuje o zotrvanie vo Vlčom hrdle pre kritiku za ohrozovanie podzemných vôd Žitného ostrova a životného prostredia v Bratislave. Podnik reagoval vypracovaním viacerých návrhov na zlepšenie ochrany životného prostredia. Riešenia sa zavádzajú postupne aj v priebehu 80. rokov.

1977 – 1985

Vybudovanie mechanicko-chemicko-biologickej čistiarne odpadových vôd.

začiatok 90. rokov

Rozvíja sa produkcia ekologických výrobkov.

1991

Spúšťa sa prevádzka hydrokraku.

1. 5. 1992

Na základe privatizačného projektu vzniká akciová spoločnosť Slovnaft, v ktorej 80 % vlastní štát.

1993

Viaceré zmeny v organizačnej štruktúre spoločnosti.

1995

Akciová spoločnosť Slovintegra získava prvý významný balík akcií Slovnaftu.

1998

Slovnaft má holdingovú štruktúru.

2000

Slovintegra predala Slovnaft maďarskej spoločnosti MOL.

FOTO – ARCHÍV SLOVNAFT

16. jún 1944 je čiernym dňom v histórii fabriky, takmer úplne ju zničili americké bombardéry

Bomby zmenili Apolku na peklo

Bomby zhadzovali na Bratislavu bombardéry B-24 Liberator (Osloboditeľ).

FOTO – ARCHÍV SLOVNAFT

Americké velenie letectva vyhodnotilo výsledky náletu ako veľmi dobré, rafinéria

Na hukot bombardérov si už obyvatelia Bratislavy na sklonku druhej svetovej vojny zvykli. Stroje 15. americkej leteckej armády štartujúce z juhovýchodného Talianska však ponad mesto len prelietavali za cieľmi v Nemeckej ríši. Letecké poplachy Bratislavčania nebrali príliš vážne a do krytov sa neponáhľali. Radšej sledovali úchvatné divadlo na oblohe. Všetko sa zmenilo 16. júna 1944.

Na jeseň roku 1939 získala jedna z odnoží najplyvnejšieho nemeckého chemického koncernu o IG Farben od francúzskeho kapitálu 60 % akcií spoločnosti Apollo a tie previedla na svoju bratislavskú spoločnosť Dynamit - Nobel. Tým sa IG Farben stal majoritným vlastníkom rafinérie Apollo. Vojnová konjunktúra podnietila rozširovanie prevádzok rafinérie. Roku 1943 dosiahla spracovateľská kapacita rafinérie 160 445 ton ropy ročne, 80 % produkcie musel podnik vyvážať do Nemecka. Apollo sa zaradilo medzi desiatku najväčších stredoeurópskych rafinérií pod správou Nemeckej ríše mimo oblasti rumunského Ploesti. „Pre spojenecké bombardéry bola úplne legitímnym cieľom. Existujú dokumenty, podľa ktorých bombardovanie podniku navrhovala aj exilová československá vláda v Londýne,“ vysvetlil Peter Šu-

michrast z Vojenského historického ústavu.

Strašidelný ohňostroj

Keď sa Bratislava v piatok 16. júna 1944 prebúdzala do pekného slnečného dňa, na základniach v juhovýchodnom Taliansku stúpali do vzduchu desiatky liberátorov so smrtiacim nákladom. Krátko po desiatej hodine predpoludním zaútočilo na mesto vyše 150 bombardérov. Letecký poplach vyhlásili neskoro. Vedenie bratislavských priemyselných firiem naliehalo na slovenskú leteckú výstražnú službu, aby varovala pred náletmi len v prípade najvyššieho nebezpečenstva, aby nedošlo k škodám pre odstavenie pracovného procesu. Podľa vtedajšieho ministra vnútra Alexandra Macha zabránila včasnému vyhláseniu poplachu porucha v elektrickej sieti.

„Americkí letci zhodili v ten deň na Bratislavu 369 ton bômb, ktoré

okrem Apolky zasiahli Zimný prístav, budovu dnešného Slovenského národného múzea na Vajanského nábreží, Ministerstvo dopravy a verejných prác na Kempelenovej ulici, Dunajské kasárne, budovu vtedajšieho Slovenského rozhlasu na Jakubovom námestí, ako aj ďalšie budovy na Drevenej ulici, Suchom myte, Talerovej ulici, Vysokej ulici, Karadžičovej ulici, Grösslingovej ulici a v Petržalke. Podľa dobových správ zahynulo v areáli Apolky počas náletu 74 zamestnancov, ďalšie obeť pribudli v meste. Dovedna prišlo o život 118 ľudí, podľa iných údajov 181. Bratislavská rafinéria bola zničená na 80 percent. Americké velenie letectva vyhodnotilo výsledky náletu ako veľmi dobré,“ uviedol Šumichrast.

Udalosti tragického dňa zachytil v spomienkach dlhoročný športový novinár Otto Zinser, ktorý mal v čase bombardovania štrnásť rokov. „Večer sme všetci spoločne odišli s dekami

a kufríkmi na Miletičovu ulicu medzi záhrady. Deky sme si položili na svah vyschnutého dunajského ramena (dnes Ružová dolina) a pozerali sme sa na strašidelný ohňostroj. Apolka v noci horela jasnými plameňmi, ktoré zakrývali kúdole čierneho dymu. Nevieť zabudnúť na to, ako barely s benzínom a naftou vyletúvali ako rakety v plameňoch vysoko do vzduchu, kde potom vybuchovali ako obrovské rakety v strach naháňajúcim ohňostrojmi. Na zemi v areáli Apolky vybuchovali plné cisterny a veľké nádrže, ktoré bombardovanie hneď nezničilo.“

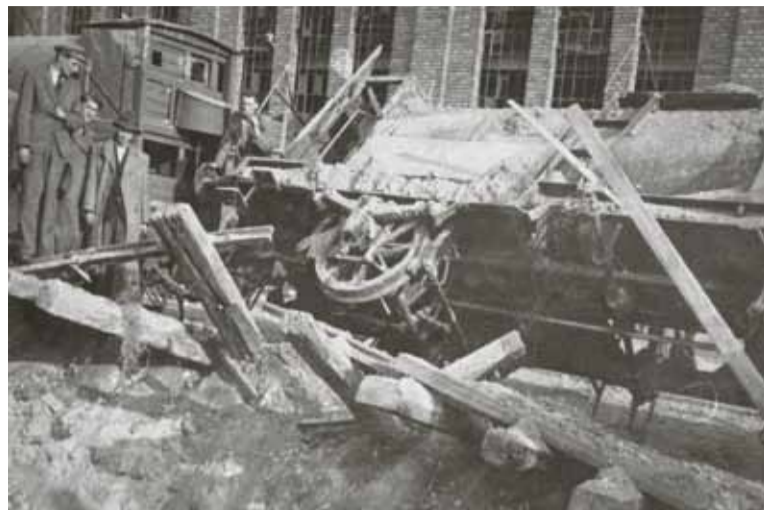
Bunker by bol príliš drahý

Bombardovaniu fabriky sa venovala aj rozsiahla správa nemeckej Bezpečnostnej služby (Sicherheitsdienst) z júla 1944. Podľa nej sa v meste po bombardovaní šíri chýry, ktoré pripisovali veľké straty na životoch medzi zamestnancami vedeniu pod-

bola zničená na 80 percent.

FOTO – ARCHÍV SLOVNAFT

Škody po bombardovaní 16. júna vyčíslili na takmer 320 miliónov korún.

FOTO - PAVOL POLJAK, RAFINÉRIA APOLLO A PRÍSTAV PO BOMBARDOVANÍ II., 1944, SNG, WEBUMENIA.SK A ARCHÍV SLOVNAFT

Okrem Apolky zasiahli bomby aj Zimný prístav, kde potopili 15 lodí.

FOTO – TASR

niku. Kým riaditelia Hudec a Stefan opustili fabriku ešte pred bombardovaním, únikové východy po vyhlásení poplachu údajne zavreli, čo zabránilo robotníkom v úteku pred bombami. Väčšina z tisícov zamestnancov sa snažila zachrániť v podnikových protiletckých krytoch, ale niektoré z nich netesnili, takže horiaci benzín a olej prenikali dovnútra.

Správa cituje veliteľa prístavu Bratislava majora Júliusa Záborského, ktorý pri sprevádzaní novinárov po areáli zničenej rafinérie uviedol, že za katastrofu nesie najväčší podiel viny samotný podnik Apollo-minerálne oleje, a. s. „Pred mesiacom bolo vedenie podniku požiadané, aby postavilo bezpečný protiletcký bunker buď v priestore podniku, alebo zriadilo mimopodnikový priestor - prekryté zákopy a betónové kryty. Náklady, ktoré boli odhadované na 21 miliónov korún, sa javili vedeniu podniku ako neznesiteľné...“

S útokom na Apolku je úzko spätý aj osud členov slovenskej letky 13, Pohotovostnej letky slovenských vzdušných zbraní. Elita slovenského vojenského letectva počas náletu na Bratislavu nezasiahla. „Bolo to však z objektívnych príčin, keďže sa v tom čase nachádzali vo vzduchu, ale v priestoroch Viedne,“ dodal Šumichrast. Napriek tomu jeden z príslušníkov nemeckej letectvej misie na Slovensku nazval slovenských stíhačov zbabelcami a minister národnej obrany Ferdinand Čatloš im vyčítal, že nedokážu ubrániť ani svoje hlavné mesto pred barbarickými útokmi.

Aj preto nariadil o desať dní neskôr zástupca veliteľa letky 13 Juraj Puškár útok proti Američanom, ktorí sa chystali bombardovať rafinériu v rakúskom Wiener Neustadte. V boji s presilou sprievodných amerických stíhačov však Slováci nemali šancu. O život prišli traja slovenskí stíhači

(Juraj Puškár, Štefan Jambor, Gustav Lang) a jeden bol ťažko zranený (Pavel Zelenák). Letka 13 prakticky prestala existovať.

Napriek značnému poškodeniu rafinérie Apollo náletom 16. júna 1944 sa počítalo v krátkom čase s jej obnovením. Nové zariadenia mali byť postavené v starom areáli fabriky a nadviazať na novú kotolňu, ktorú nezničili bomby. Spojenci sledovali tento vývoj so znepokojením.

Podľa publikácie „Konečná zastávka: Slovensko!“ sa 20. septembra 1944 vydalo doraziť Apolku 56 liberátorov, ktoré na poľudnie zhodili do oblasti rafinérie 544 kusov 250-kilogramových bômb s celkovou hmotnosťou 136 ton. Mierili presne. Z druhého útoku sa už rafinéria nespamätala. Vedenie Apolla začalo už vtedy uvažovať o premiestnení závodu na okraj vtedajšej Bratislavy do lokality Vlčie hrdlo.

Boris Vanya © SME

Škoda za 386 miliónov korún

Vedenie spoločnosti Apollo informovalo v liste datovanom 13. 6. 1945 Povereníctvo SNR pre priemysel a obchod o rozsahu škôd, ktoré utrpel podnik Apollo počas vojnových udalostí po 16. júni 1944. Vyčíslilo ich na sumu vyše 386 miliónov korún. Najväčší podiel na nej mali škody po bombardovaní Spojencami 16. júna 1944 (takmer 320 miliónov). K menším škodám prišlo počas ďalších bombardovaní či bojových operáciách súvisiacich s oslobodením Bratislavy Červenou armádou. Nemci podľa listu pred opustením továrne násilne zničili krakovacu pec a šesť parných kotlov a odviekli veľa prevádzkového materiálu či súčiastok strojného zariadenia do Rakúska a Nemecka. Počas vojny bolo tiež poškodených alebo zničených 56 pouličných benzínových čerpacích staníc v rôznych mestách Slovenska.

Ing. Eduard Košík hovorí aj o tom, ako vzniklo logo Slovnaftu.

FOTO SME - GABRIEL KUČHTA

Medzi produkty rafinérie nepatrili len benzíny či oleje, ale aj zátky na šampanské či plastové podložky pod koľajnice

Slovnaft bol už moderný podnik

Na rozdiel od iných spoločností v Československu 60. rokov poskytoval Slovnaft nielen možnosť zoznámiť sa s novými technológiami, ale svojim zamestnancom umožňoval rast v rôznych oblastiach, hovorí Ing. EDUARD KOŠÍK, bývalý vývojový konštruktér Slovnaftu.

Ako ste sa dostali k práci pre Slovnaft?

Pred Slovnaftom som pracoval vo Výskumnom ústave ropy a uhľovodíkov v Novákoch, kde bolo oddelenie zaoberajúce sa automatizáciou chemických prevádzok. Vedúcim bol Miroslav Šalamon. Toto oddelenie bolo v rámci Československa špičkové. Keď sa začal budovať Slovnaft, na ministerstve chemického priemyslu v Prahe vznikol nápad, že by bolo dobré vybudovať takéto oddelenie v Slovnafte. Rozhodli, že oddelenie z Novák prejde celé do Slovnaftu, aby ho nebudoval od úplného začiatku.

Daniel Chmúrny, ktorý pracoval na ministerstve chemického priemyslu, bol poverený dať dohromady skupinu z Novák a previesť ju do Slovnaftu. Oslovil Šalamona, ktorý si potom vybral ľudí, ktorých poznal a o ktorých predpokladal, že budú úspešní aj v Bratislave. Po dvoch mesiacoch sme prišli do Slovnaftu a začali sme pracovať na svojich úlohách, ktoré sme si priniesli z Novák a boli vhodné pre Slovnaft, napríklad na vývoji kontinuálneho merača hustoty produktov a kontinuálneho merača viskozity, hladinomeru s diaľkovým vysielaním, analyzátorov. Ja som bol vedúcim vývojovej konštrukcie.

Aké boli vaše prvé dojmy zo spoločnosti?

Slovnaft bol moderný podnik. Ostatné chemické prevádzky na území Československa už boli staršie a keď som to videl a porovnával, bol to obrovský rozdiel. Do Slovnaftu prichádzali špičkové meracie prístroje a automatizačné a regulačné zariadenia zahraničných výrobcov. My sme mali možnosť vidieť tieto prístroje aj dokumentáciu. Veľmi som sa tomu venoval, lebo to bola veľká príležitosť získať vedomosti takmer zadarmo. Pri našom oddelení bol aj servis regulačných zariadení, takže sme mohli vidieť rozobrané prístroje, ktoré nám ako vývojárom prišli veľmi vhodné.

Čo sa týka vzťahov, v začiatkoch sa pracovníci Slovnaftu vzájomne poznali. Boli sme si vedomí, že budujeme Slovnaft, že to je naša budúcnosť. Slovnaft vychádzal pracovníkom veľmi v ústrety. Aby nás odbremenil od takých vecí ako pošta, oprava obuvi, krajčírí, všetko bolo blízko. Čo sa týka zdravotnej starostlivosti o pracovníkov, hneď pri Slovnafte bolo zdravotné stredisko. Boli tam aj ďalšie služby, napríklad plaváreň, učňovské stredisko. Tam som aj učil, reguláciu a automatizáciu. Umožnili nám, aby sme mohli v rámci pracovného času aj učiť. Slovnaft bol aj pre mladých, aj pre starších ľudí.

Do Slovnaftu ste nastupovali v roku 1960. Bola už vtedy spoločnosť kompletne presťahovaná vo Vlčom hrdle?

Pracoval som na území Slovnaftu, ale do Apolky sme chodievali občas niečo vybrať. Po bombardovaní fungoval krak, lebo sme tam boli na exkurzii, aj niektoré destilácie. Ale postupne sa to všetko odstavilo.

Keď som prvýkrát prišiel do Apolla, prekvapilo ma, že všetky časti boli zatopené olejom, ktorý sa vylial pri bombardovaní Apolky. Boli tam aj koľaje a cisterny, ktoré presúvali, no koľaje ste nevideli, lebo boli zaliate olejom. Tí, ktorí obsluhovali pripájanie vagónov, boli v čižmách

a šliapali v tom oleji, vo výške možno 20 - 30 centimetrov.

Dost pracovníkov prišlo z Apolla do Slovnaftu pracovať. Títo starí 'apoláci' robili vedúcich prevádzok.

Hoci ste v Bratislave počas bombardovania v roku 1944 nebývali, dostali sa k vám nejaké informácie o tom, ako nálety vyzerali?

Do Bratislavy som prišiel študovať na priemyselnú školu strojnícku v 1947. Susedná budova je múzeum, ktoré bolo zbombardované napalmovou bombou. To bolo sčasti zhorené. Aj Apollo som videl, ako bolo zbombardované. Hoci osobné oddelenie zasiahnuté nebolo, na priečelí tejto budovy už boli dosky, na ktorých boli mená obetí bombardovania. A mal som spolužiaka, ktorý prežil bombardovanie. Bývali blízko Apolla. Poplach prišiel pomerne neskoro, skryli sa do pivníc. Bomba zasiahla susednú budovu a tam mu zomrel kamarát.

Hovoríte, že ste boli konštruktérom. Aké prístroje vaše oddelenie vyrobilo?

Naše oddelenie bolo pomerne úspešné. Vyvinuli sme napríklad kontinuálny merač hustoty na meranie hustoty olejov alebo pneumatický snímač viskozity. Začali sme vyrábať najmä kontinuálny merač

hustoty s tepelnou kompenzáciou. Podnik, ktorý predáva oleje, musí uviesť hustotu a viskozitu. Z prevádzky sa každú polhodinu alebo hodinu brali vzorky do laboratória, kde sa robili analýzy a vyhodnocovalo sa, aká je hustota oleja. Keďže hustota závisí od teploty, bolo to treba laboratórne vypočítavať. Toto uľahčilo prácu najmä laboratórnym pracovníkom, ktorí už každú chvíľu nechodili brať vzorky, ale odčítali si to zo záznamu.

Boli tu aj iné prístroje, napríklad hladinomer s diaľkovým vysielaním, analyzátor. Z nich by som spomenul analyzátor kumén hydrogenuperoxidu, ktorý bol dôležitý pre Slovnaft. Ten sme vyvíjali spoločne s chemikou v Ústí nad Labem. Tento prístroj bol aj patentovaný a použitý v prevádzkach Slovnaftu.

Keď sme dokončili hustomery a prišli nám aj objednávky z iných podnikov, vznikol problém, že takýto prístroj musel byť označený štítkom, kde bol názov podniku, logo, rok výroby a určité technické údaje. V tom čase ešte nemal Slovnaft logo, takže som ho navrhol a dal som ho vedeniu. Ono to prijalo a takto vznikol nový odznak Slovnaftu. Riaditeľ mi dal plnú moc, aby som sa postaral o výrobu pre zamestnancov. S objednávkou sme šli do mincovne v Kremnici. Vyrobených bolo okolo päťtisíc odznakov, päť z nich potom každý

FOTO - ARCHÍV SLOVNAFT

FOTO SME - GABRIEL KUČHTA

Eduard Košík (1930, Chynorany)

Eduard Košík najprv pracoval pre Výskumný ústav ropy a uhľovodíkov v Novákoch, odkiaľ v roku 1960 prešiel do Slovnafu. V roku 1971 začal pracovať pre Ústav systémového inžinierstva a priemyslu na Slovensku, odkiaľ po štyroch rokoch odišiel do Kovoprojektu. V rokoch 1979 až 1991 pracoval v Ústave merania a meracej techniky Slovenskej akadémie vied.

zamestnanec dostal do výplatného vrecúška. Slovnafárov to milo prekvapilo.

Spomenul by som jednu vec: železnice požiadali Slovnaf, aby vyrobil podložky pod kolajnice z polyetylénu. Vtedy sa používali gumové podložky, no tie po čase zosťarili a už nemali tú kvalitu. Mňa ako konštruktéra požiadali vyrobiť určitý počet podložiek a dodať železničiam. To sa osvedčilo. Naše oddelenie teda dostalo za úlohu navrhnuť koncový stupeň, teda zariadenie, ktoré bude polyetylénové dosky, vychádzajúce z extrúdra, rezať na určitú šírku a dĺžku a aj lisovať otvory na skrutky, ktorými sú kolaje upevnené o podvaly.

Toto sa stalo v čase, keď Slovnaf vyvíjal určitú činnosť v spolupráci s Rakúšanmi. Mali sme mať spoločný podnik v Kittsee, kam mal Slovnaf dodávať polyetylén Bralen, aby sa zlisoval. Vtedy bola spolupráca už pomerne dobrá, už sme hovorili o technických záležitostiach a boli sme u nich aj na návšteve. Bolo to v máji 1968. No keď sme sa vracali z Viedne, niektorí pracovníci Slovnafu hovorili, že Kuriér písal, že Československo je obsadené armádami, lebo sa to u nás zle politicky vyvíja. Medzi nami bol aj jeden komunista z výpočtového strediska, ktorý povedal, že to je nepripustné, Rusi nás nemajú šancu napádať, sú našimi spojencami. No

skutočnosť bola taká, že Rakúšania už vedeli, že sa niečo chystá a naozaj to tak dopadlo.

Na vývoji akých inovatívnych produktov ste ešte spolupracovali?

Spolupracovali sme aj so servisom polyetylénu, vyrábali sme pre nich formy, napríklad na zátky pre reaktor pre Slovnaf. Potom sme robili určité zariadenia pre vysoké pece na meranie teploty, pre stavebné firmy sme robili kryty na skrutky, ktoré používali na strešné konštrukcie, ďalej vypukovacie formy na ocot a destilovanú vodu, zátky na šampanské. Robili sme aj formu na dekoratívne sviečky, ktoré potom Slovnaf daroval návštevníkom.

Spomínali ste, že ste navrhli logo. Kde ste sa pri jeho výrobe inšpirovali?

Určitý základ tam už bol: boli to dve kolóny, ale veľmi sa to na ne nepodobalo. Tak som si povedal, že keďže pre Slovnaf je charakteristická destilačná kolóna, nech sú tam. Medzi ne som dal takú spojku a do nej názov podniku Slovnaf. Toto logo bolo potom zmodernizované, názov sa vypustil a dal dolu. Teraz je to elegantné, moderné logo. Farebne mi však pripadá trochu smutné, lebo čiernej farby je tam trošku veľa. Ja som ho

mal podobné, len tam bolo viac žltej. A je aj zjednodušené, mám dojem, že kedysi tam boli také krídelká.

Kam sa za tých jedenásť rokov, ktoré ste strávili v Slovnafte, podnik posunul?

Podnik sa, samozrejme, rozrastal. Najprv bol rozdelený na rozličné menšie podniky, aby bola ropa čo najviac využiteľná. Potom prišla výroba polyetylénu, čo bolo mimoriadne, lebo tam sa pracovalo s vysokými tlakmi. Vtedy sa budovalo spôsobom, že sa kúpila licencia zo zahraničia pre celé zariadenie. Čiže rástli už aj prevádzky z cudziny, budovali tam Japonci, Angličania. No pri polyetyléne sa stala aj havária. Naši pracovníci neboli postihnutí. Ale tí zahraniční asi nerespektovali určité predpisy, pretože tam išli a uhoreli. To bola taká výzva pre Slovnaf a jeho pracovníkov. Potom tam mohli vzniknúť nekontrolovateľne vysoké tlaky, ktoré bolo treba odpustiť, aby nedošlo k výbuchu. Keď boli poistovacie ventily uvoľnené automaticky, automaticky to pretrhlo aj určitú ochranu, čo bol pliešok hrubý asi milimeter. Keď sa pretrhol, tlak ušiel do potrubia a von, potom nasledoval výbuch, ktorý aj na blízokých budovách vybil okná. Havária bola aj na kumén hydrogenuperoxide. Keď sa toto všetko stalo, Slovnaf sprísnil

režim kontroly. Zatiaľ sa nestalo nič, takže to asi funguje.

Čo osobne dal Slovnaf vám?

Samozrejme, rast na plate. A čo sa týka technického rastu, Slovnaf dával úžasné možnosti. Napríklad ja som si robil postgraduál na Českom vysokom učení technickom v Prahe, v automatizačnej technike. Dostal som tam moderné poznatky, keďže sa používali počítače na riadenie technologických procesov. Takto som sa dostal k moderným veciam. Slovnaf mi umožnil cestovať každý týždeň do Prahy. Mohol som si vybrať, či rýchlikom, lietadlom, všetko hradil. Slovnaf si zaisťoval takýchto pracovníkov a neľutoval na nich vynaložené prostriedky.

Slovnaf bol dokonca v tomto taký gavalier, že pracovníkov, ktorí dorástli ako špičkoví pracovníci a chceli sa uplatniť inde, uvoľnil a nerobil problémy. Do nášho oddelenia napríklad patrilo aj výpočtové stredisko. V ňom vyrástlo veľa dobrých odborníkov, ktorí našli uplatnenie aj v iných podnikoch. Slovnaf bol takou kolískou odborníkov. A takisto to bolo aj so školou, vychoval pracovníkov aj pre iné závody. Toto boli prednosti Slovnafu. Nebránili rastu a neľutovali finančné prostriedky. Pociťoval som to rovnako – ak chcem rásť, musím sa učiť moderné veci. **Radka Minarechová**

Návrat Apolky na pôvodné miesto neprichádzal do úvahy

Po roku 1949 meno Apolka pretrvávalo už len medzi ľuďmi, hovorí historik Roman Holec. FOTO - ARCHÍV R. H.

Po výstavbe ropovodu Družba pripadla novému Slovnaftu významná úloha, čo symbolizovalo aj jeho zvečnenie na 50-korunovej bankovke. Slovnaft sa stal najväčším petrochemickým komplexom v Československu, hovorí historik ROMAN HOLEC, odborník na politické, sociálne a hospodárske dejiny Slovenska od 19. storočia.

Aké postavenie mala spoločnosť Apollo pred druhou svetovou vojnou? Ako ovplyvnila vtedajšiu ekonomickú situáciu v krajine a ako pomohla budovaniu imidžu Slovenska vo svete?

Apolka vznikla ako rafinéria minerálnych olejov v závere 19. storočia a jej cieľom bola výroba benzínu, petroleja, parafínu a ďalších komodít. Profitovala z blízkeho dunajského prístavu a napojenia na železniciu. Tak sa mohla dovážať ropa, prečerpávať a rozvádzať podzemným vedením do zásobníkov a hotové výrobky zase okamžite posielat odberateľom. Druhá svetová vojna urobila z Apolky podnik strategického významu.

Ako prispela rafinéria k rozvoju industrializácie počas prvej Československej republiky?

Podnik Apollo stratil po prvej svetovej vojne hlavných spotrebiteľov a surovinové zdroje. Preto zlúčenie s podnikom v Hodonine a využívanie tamojších vrtov, ako aj zvýšenie akciového kapitálu a nové investície do modernizácie a rozšírenia podniku mali kľúčový význam, naštartovali výrobu a odrazili sa v neustálom zvyšovaní výrobných ukazovateľov. Podnikové produkty plnili požiadavky priemyslu, ČSR však mala aj iné rafinérie, existovali kartelové kvóty, a preto význam Apolky netreba preceňovať.

Na jeseň 1939 kúpili väčšinu podiel v spoločnosti Nemci. Ako to ovplyvnilo podnik počas druhej svetovej vojny?

Vplyv Nemcov na rozvoj podniku bol rozhodujúci a veľmi veľký, čo súviselo s potrebami vojnovej mašinérie. Apolka profitovala z vojnových konjunktúry a z vojnových potrieb a všetky investície, nové moderné prevádzky a rozširovanie výroby s tým úzko súviseli. Vývozcami zo Slovenska sa za získané marky vyplácali vďaka podhodnoteniu koruny obrovské sumy, čo však zvyšovalo inflačný tlak a viedlo k deficitnému vývoju štátneho hospodárstva.

Prečo sa práve Apolka stala cieľom prvého bombardovania?

Bombardovanie Apolky 16. júna 1944 vychádzalo zo strategického významu tejto rafinérie a rovnako susedného dunajského prístavu. Význam Apolky totiž stále rástol nielen hospodárskymi výsledkami, ale najmä po postupných nemeckých územných stratách a vytlačení

ni Nemcov z Kaukazu, kde tamojšie ropné polia mohli byť pre nemecké vojnové hospodárstvo mimoriadnym prínosom.

Druhé bombardovanie Apolky 20. septembra 1944 bolo odpoveďou Spojencov na zvýšený význam rafinérie po strate rumunských ropných ložísk po augustovom prevrate v Rumunsku, keď krajina vystúpila z koalície s Nemeckom. Malo definitívne znemožniť obnovu jej prevádzky, čo sa aj podarilo. Súčasne malo byť morálnou podporou Povstaniu, ktorého vojaci zvädzali ťažké boje s nemeckými jednotkami.

Prečo sa bombardovanie Bratislavy začalo až v roku 1944? Prečo sa spoločnosť, hoci bola významným dodávateľom nacistického Nemecka, nedostala na mapu potenciálnych cieľov skôr?

Ako z predchádzajúcej odpovede vyplýva, význam Apolky narastal len postupne. Dovtedy boli dôležitejšie ciele. Navyše spojenecké letectvo získalo prevahu vo vzduchu až v priebehu roka 1943 a mohlo sa čoraz častejšie odvážiť na bombardovanie aj od frontov vzdialených cieľov. Umožnila to aj kapitulácia Talianska v septembri 1943, keď sa práve z jeho územia dali dosiahnuť podstatne jednoduchšie i stredoerópske ciele.

Ako ovplyvnilo bombardovanie Apolla život obyčajných ľudí? Aké zmeny potom v spoločnosti či v správaní ľudí nastali?

Bombardovaním Apolky do každodenného života Bratislavčanov vstúpila reálna vojna. Už išlo nie-

len o jej druhotné dôsledky, ale o primárne vojnové ohrozenie. Počet mŕtvych dosiahol doteraz nejasné, ale až trojciferné čísla, mesto zostalo po prvý raz bez elektriny a plynu. Nálety mali preto veľký psychologický účinok, odhaľovali neschopnosť armády brániť svoj vlastný vzdušný priestor, viac ako čokoľvek iné poukazovali na slabiny Nemcov a ich prehru v boji o vzdušný priestor. Slovenská propaganda sa preto orientovala na vysvetľovanie barbarského charakteru spojeneckého leteckého bombardovania civilného obyvateľstva. Ruiny zasiahnutých budov, značné hospodárske škody, ako aj značné straty na ľudských životoch však nahľadávali dôveru v konečné víťazstvo aj medzi tými, ktorí ešte donedávna verili v nemecké úspechy.

Bolo náročné po vojne naspäť dobudovať podnik? Ako sa vojnové udalosti podpísali na jeho obnove?

Apolka pohltila najmä pri kobercovom nálete druhého bombardovania také množstvo bômb a utrpela také škody, že na jej obnovu už nebolo ani pomyslenie. Navyše, ležala už v bezprostrednej blízkosti obytných a centrálnych zón mesta, takže jej znovuvybudovanie na pôvodnom mieste už vôbec neprichádzalo do úvahy.

Ako bombardovanie a fakt, že bol zničený takmer celý podnik, ovplyvnili postavenie rafinérie v povojnovej krajine? Rátali vtedajší predstavitelia s možnosťou, že by sa spoločnosť vôbec nemusela obnoviť?

Aj ostatné československé rafinérie sa museli vyrovnávať s následkami zničujúcich bombardovaní. Ich obnova sa považovala za prirodzenú. Všetky ropné rafinérie a vrty sa po vojne sústredili v jednom podniku, takže ich vývoj bol centralizovaný a navzájom si nekonkurovali. Po výstavbe ropovodu Družba a v rámci ekonomickej integrácie socialistických krajín pripadla novému Slovnaftu významná úloha, čo symbolizovalo aj jeho zvečnenie na 50-korunovej bankovke. Slovnaft sa stal najväčším petrochemickým komplexom v Československu.

Prečo sa na presun vybralo práve Vlčie hrdlo?

Bolo neúnosné prevádzkovať rafinériu prakticky v srdci mesta. Z praktických, bezpečnostných a ekologických dôvodov sa preto zvolila lokalita mimo mesta, ale s napojením na železničné trate a s dostatočnou blízkosťou k dunajskému prístavu. Kvalifikované kádre mohli prejsť z Apolky do nového podniku a po dokončení ropovodu Družba jeho význam ešte vzrástol.

Aké postavenie malo Apollo po prevrate v roku 1948?

Podnik Apollo bol hneď po vojne znárodnený a začlenený do podniku Slovenskej rafinérie minerálnych olejov, z ktorého roku 1949 vzišiel ako národný podnik Slovnaft. Meno Apolka pretrvávalo už len medzi ľuďmi a v hovorovom styku a keďže sa postupne výrobné kapacity presúvali do Vlčieho hrdla, strácal sa vzťah už aj k pôvodnej lokalite.

Radka Minarechová